



BIS : Bibliotheks-Informationssystem : Systembeschreibung : Kurzfassung / DABIS, Gesellschaft für Datenbank-Informationssysteme mbH. - Hamburg : DABIS, 1986. - 27 fol.



Klassifikation als Werkzeug der Lehre und Forschung / Hrsg. Ingetraut Dahlberg ; [Hrsg.] Gesellschaft für Klassifikation e.V. - Frankfurt/Main : Indeks, 1986. - XII, 172 p. - (Studien zur Klassifikation ; Bd. 16. = SK. 16.)

BIS. Integrált könyvtári-információs rendszer

A hamburgi Gesellschaft für Datenbank-Informationssysteme (Adatbázis – Információs Rendszerfejlesztési Társaság, közismert nevén: DABIS) dolgozta ki a BIS-t, mely olyan integrált könyvtári-információs rendszer, mely az összes lényegi könyvtári munkafolyamat integrált elvégzésére alkalmas, beleértve a szerzeményezést, a tartalmi és formai feltárást, a tájékoztatást, a kölcsönzést, a különféle katalógusok készítését, a korrektúrát stb.

Jelentősége Magyarországon is nő, hiszen az OMIKK és a vele együttműködő műszaki egyetemi könyvtárak online osztott katalógizálási rendszere, az "OSZKÁR" is erre épül.

A BIS egyaránt felhasználható egyedi és osztott rendszerben. Kidolgozására, felépítésére a német alaposság jellemző, a moduláris felépítése ugyanakkor azt is lehetővé teszi, hogy az alkalmazók a rendszert igényeiknek, ill. pénzügyi lehetőségeiknek megfelelően adaptálják. A rendszerben az adatok feldolgozása a RAK (Regeln für die alphabetische Katalogisierung = A betűrendes katalógizálás szabályai) szerint történik, és ez alapfeltétel. (Ez a magyar könyvtárak számára természetesen bizonyos kötöttségeket is jelent.) A rendszer törzsadatállományai kiterjednek a szerzőkre, testületekre, tárgyszavakra, osztályozási jelzetekre, címekre, ill. a könyvtár-specifikus adatokra. A feldolgozás során az első lépés a behasonlítás a törzsadatok alapján. A formális ellenőrző rutinok lehetővé teszik az adatfeldolgozás minőségének a javítását, a biztonságosabb adatkezelést. Egy osztott katalógizálási rendszerben lehetőség van arra, hogy más könyvtárak adatait vagy változatlan, vagy igényeinknek megfelelően megváltoztatott formában vegyük át.

A BIS integrált könyvtári és információs rendszerben, az alkalmazások tanúsága szerint, fontos szerep jut a tartalmi feltáráshoz a Tizedes Osztályozásnak, vagy az Egyetemes Tizedes Osztályozásnak. Az ETO szerinti keresés egy on-

line katalógusban jóval rugalmasabb lehet, mint hagyományos cédulakatalógusban, hiszen a jelzetelemek szabadabban kombinálhatók, a keresőkép könnyebben bővíthető, szűkíthető. Természetesen a BIS rendszer csak a keretet nyújtja, és sok konkrét szellemi előkészítő munkára van szükség az egyes alkalmazási helyeken a visszakereső rendszerek tervezése során. A deskriptorok mellett azonban (és ez további rugalmasságot jelent) lehetőség van szabad tárgyszavak használatára is általában.

A BIS rendszerben hatékonyan működtethető az online-katalógus, de természetesen szolgáltatathat offline-termékeket is: cédulakatalógust, kötetkatalógust (sornyomtatóval, fényszedéssel) vagy COM-katalógust. Lehetőség van KWIC, ill. KWOC jegyzékek készítésére is.

Az is nyilvánvaló azonban, hogy a rendszer adta bőséges lehetőségekkel csak jól felkészült könyvtárosok, információs szakemberek tudnak élni, és főleg osztott, együttműködésen alapuló rendszerben.

A vázlatos rendszerleírás csak röviden említi meg a konfigurációval és a programozási technikával kapcsolatos adatokat, de azokat nem részletezi. (Erre külön kézikönyvek szolgálnak.) A BIS rendszer IBM, Siemens, ill. Sperry számítógéprendszerekre alkalmazható. Az 1986-os adat szerint max. 32000 terminállal, tetszőleges számú felhasználóval, alrendszerrel, változó hosszúságú adatmezőkkel, rekordokkal dolgozhat. A programokat Assembler-ben írják. A makrorendszer fontos funkciókat tölt be: mentesít a programozási rutinfeladatokról, biztosítja a programozás szabványos jellegét, felügyeli a programfutást, és optimalizálja a rendszer működését. A fő programokat egy sor segédprogram támogatja, ilyen pl. a rendszerfájlok inicializálása, betöltése, újraszervezése, kibővítése, törlése, a stop-listák készítése, stb.

A BIS rendszer lehetőségeinek, adaptálásának megismerése fontos követelménnyé vált azokban a magyar könyvtárakban, melyek a fentebb említett online osztott katalogizálási rendszerhez csatlakozni kívánnak, ill. azt előtte meg akarják ismerni.

Pálvölgyi Mihály

Az osztályozás mint a tanítás és kutatás eszköze

A kötet az Osztályozáskutató Társaság két konferenciájának anyagát foglalja össze: az 1. rész a Gesellschaft für Klassifikation 7. konferenciájának (1983) hét előadását tartalmazza az *osztályozás oktatásáról*, a 2. rész a 9. konferenciának (1985) hat előadását mutatja be az *osztályozás mint a kutatás eszköze* témakörben.*

Mindkét témakört *Ingetraut Dahlberg* előadása vezeti be az osztályozás jelenlegi helyzetéről, hangsúlyozva, hogy az osztályozás oktatása/tanulása minden főiskolai szak hallgatója számára azért fontos, mert segít abban, hogy ki-ki saját szűkebb szakterülete korlátain felülemelkedve, áttekintést nyerjen a tudás egész területéről és összefüggéseiről.

A tudás főiskolai átadásának kérdéseivel foglalkozik *Helmut Löckenhoff*, rámutatva, hogy a tudás közvetítése feltételezi a tudás rendszerének közvetítését is: a tudás olyan információ, mely mindig más információkkal van összekapcsolva, és azok együtt szerepelnek azzal az információval, melyről éppen szó van. A tudásnak és a tudás rendszerének egyaránt eszközszerelve van, ahol is a tudás tartalmi, a rendszere pedig formai szempontból értelmezhető. Ismerteti a tudás átadásának, közvetítésének tárgyi-, cél- és összefüggésvetületeit. A tudás elsajátítása, a tudatos tanulási tevékenység az egyik legfontosabb emberi tevékenység, amelyre a formális gondolkodás, a rendszerelmélet, kibernetika és az evolúciós szemlélet eredményei is érvényesek.

Ungváry Rudolf (OSZK) a tezauszuszmódszer alkalmazási lehetőségeit vizsgálja a tudás átadásában (a tanulmány magyar változata a Könyvtári Figyelőben jelent meg ld. 1984. (30. évf.) 1.sz. 5-17.p.). E szerint egy téma, tárgykör információinak összefüggéseit, irányított, feliratozott gráfokkal egyszerűsített formában és szemléletesen

* A Könyvtártudományi Szakkönyvtárnak csak a közel-múltban sikerült beszereznie a kötetet, ez az oka a megkésett könyvismertetésnek. (A szerk.)